

Ebeveyn İlişkisiyle Partner Seçimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*

Examining The Relationship Between Parent Relationship And Partner Selection

Candan ÖZKAN**, Cemal Onur NOYAN***

doi: doi: 10.32739/usmut.2024.10.17.112

Öz

Partner seçimi insanlar için önemli kararlardan birisidir. Ebeveyn tutumları ve bireyin ebeveynleri ile olan ilişkileri, partner seçimi sürecinde etkili olmaktadır. Araştırmanın amacı ebeveyn ilişkileriyle partner seçimi arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaçla 354 katılımcının yer aldığı bir ölçek uygulaması yapılmıştır. Araştırma kapsamında katılımcılara demografik bilgi formu, ebeveyn tutum ölçeği, romantik ilişki ve partner seçimi ölçeği uygulanmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre bireylerin ebeveyn ilişkileri ile partner seçimi arasında pozitif yönlü bir ilişki bulunmaktadır ve ebeveyn tutumları bireylerin eş seçimi süreçlerinde etkilidir. Ebeveynlerle kurulan iyi ilişkiler, partner seçiminde doğru karar verilmesi olasılığını artırmaktadır. Ebeveynlerin demokratik tutumları, partner seçimi kararlarında olumlu yönde etkili olurken otoriter ebeveyn tutumunun partner seçimi kararlarına olumsuz yönde etkileri bulunmaktadır. Otoriter ebeveyn tutumu arttıkça romantizm ve eş seçiminde zıt kutuplar tutumu da artmaktadır. Koruyucu-istekçi ebeveyn tutumu arttıkça romantizm ve eş seçiminde aşk yeterli, çaba göstermeme ve tam güven tutumunun arttığı çalışmanın sonuçları arasındadır. Araştırmanın sonuçları, ebeveynlerin partner seçiminde baskı uygulamasının olumsuz yansımaları olduğunu, demokratik bir yaklaşım sergilenmesinin ise olumlu örneklerin ortaya çıkmasına katkı sağladığını göstermektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun kadın olması, araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

Anahtar Kelimeler:

Partner Seçimi, Ebeveyn İlişkileri, Anne-Baba Tutumları

Abstract

Partner selection is one of the most important decisions for people. Parental attitudes and the relationship of the individual with their parents are effective in the partner selection process. The aim of the research is to examine the relationship between parental relationships and partner selection. For this purpose, a scale application was conducted with 354 participants. Demographic information form, parental attitude scale, romantic relationship and partner selection scale were used within the scope of the research. Relational screening method was used in the research. According to the results of the research, there is a positive relationship between individuals' parental relationships and partner selection, and parental attitudes are effective in individuals' mate selection processes. Good relationships with parents increase the probability of making the right decision in choosing a partner. While the democratic attitudes of the parents have a positive effect on the partner selection decisions, the authoritarian parent attitude has negative effects on the partner selection decisions. As the authoritarian parental attitude increases, the opposite poles attitude increases in romance and mate selection. Among the results of the study, as the protective-demanding parental attitude increases, the love is sufficient in the choice of romance and spouse, the non-effort and the full trust attitude increase. The results of the research show that parents' pressure on partner selection has negative repercussions, while a democratic approach produces positive examples. The fact that the majority of the participants are women is among the limitations of the study.

Keywords:

Partner Selection, Parental Relations, Parental Attitudes

* Bu makale Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Psikoloji Yüksek Lisans Programı'nda yapılan tez çalışmasından türetilmiştir.

** Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bilim Uzmanı, psk.candanozkan@gmail.com, ORCID ID: 0009-0009-0199-1057

*** Üsküdar Üniversitesi Tıp Fakültesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları ABD / SBF / Ergoterapi-ITBF / Psikoloji, Prof. Dr. Öğr. Üyesi, onur.noyan@uskudar.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4819-1032.

GİRİŞ

İnsan hayatında romantik ilişkilerin önemli bir yeri vardır ve bunun bir getirisi olarak partner seçimi ile ilgili süreçler öncelikli konulardan birisi olarak görünmektedir. Partner seçimi, çiftler açısından önemli karar alanlarından bir tanesidir (Cason, 2010). Partner seçimi, yalnızca çiftler arasındaki ilişkilerle sınırlı değildir. Aileler ile ilişkiler, evlilik hayatı, sosyalleşme gibi hayatın merkezinde yer alan süreçler, partner seçimini etkileyen faktörler arasında yer almaktadır (Alavi vd., 2014). Partner seçimi aynı zamanda uyum, eğitim, iletişim, dünya görüşü, kişilik özellikleri, güven, kültür gibi faktörlerden etkilenmektedir (Aydın ve Demir, 2017).

Ebeveynlerin çocukları ile kurduğu ilişkiler ve çocuklara sorumluluk verme konusunda sergilenen tutum, ebeveynler ve çocuklar arasındaki ilişkileri etkilemektedir (Özdemir vd., 2020). Geçmiş deneyimler, kişilik özellikleri, sosyal kabul, problem çözme becerisi, toplumdaki statü, bilişsel özellikler ebeveyn ilişkilerini etkileyen faktörler arasında yer almaktadır (Can ve Aksel, 2017).

Schacht ve Grote (2015) partner seçimi hakkındaki araştırmada, çevresel faktörlerin çiftlerin kararında etkili olduğunu ve sosyal çevreye göre kararların etkilendiğini gösteren sonuçlara ulaşmıştır. Figueredo, Sefcek ve Jones (2006), romantik ilişkilerde partner seçimi ve kişilik arasındaki ilişkiyi değerlendirdikleri araştırmada dışadönüklük, uyumluluk, sorumluluk, duygusallık, deneyime açıklık gibi farklı kişilik özelliklerinin partner seçiminde etkili olduğunu gösteren sonuçlar elde etmiştir. Dhaliwal vd. (2022), partner seçimi kararları konulu çalışmada bireylerin fayda yaklaşımının belirleyici rolleri olduğunu ortaya koymuştur. Alexopoulos vd. (2021), yaptıkları araştırmada bireylerin partner seçiminde daha seçici olacak şekilde hareket ettiklerini tespit etmiştir. Yapılan farklı araştırmalarda ebeveyn ilişkileri ve partner seçimini etkileyen çok sayıda faktör olduğu belirlenmiştir.

Bireylerin ebeveynleri ile olan ilişkilerinin partner seçimi üzerinde etkili olduğu düşüncesi araştırmanın problem durumunu meydana getirmektedir. Problem cümlesi ise ‘ebeveyn ilişkisiyle partner seçimi arasında nasıl bir ilişki vardır?’ olarak belirlenmiştir. Araştırmanın amacı ebeveyn ilişkileriyle partner seçimi arasındaki ilişkiyi incelemektir.

EBEVEYN İLİŞKİLERİ

Ebeveyn ilişkileri, bireyin hayatına dair beklentilerini belirlemekte ve etkilemektedir (Tosun ve Yazıcı, 2021). Çocuk ve ebeveyn ilişkileri, erken çocukluk döneminden itibaren gelişmektedir. Çocuğun kendisine bakım veren ebeveynlerle kurduğu ilişkiler yani bağlanma, çocuk ve ebeveyn ilişkilerinin oluşum süreci açısından önemlidir. Çocuk ve ebeveyn ilişkilerinin oluşum süreci, bebeklik dönemindeki yakın ilişkilerin devamı olarak sürmektedir (Arı, 2021). Sosyal süreçler ve bilişsel özellikler, ebeveyn ilişkilerini etkileyen faktörler arasında yer almaktadır (Doğruyol ve Yetim, 2019). Dolayısıyla sosyal gelişim başta olmak üzere sosyal süreçlerin tamamı ebeveyn ilişkilerini etkilemektedir. Ebeveyn ilişkileri; evlilik ilişkileri, sosyal ağ, gelişimsel hikâye, kişilik, anne ve babalık rolleri, çocuğun özellikleri ebeveyn ilişkilerini etkilemektedir. Bunların ötesinde işle ilgili konular ve süreçler, ebeveyn ilişkilerinin üzerinde etkiye sahip görünmektedir (Katıksız, 2019).

Ebeveyn ve çocuk ilişkisi, fiziksel ve zihinsel gelişim için kritik olan, aynı zamanda taraflar arasındaki etkileşim sürecinde kurulan benzersiz ve etkili bir ilişki türü olarak tanımlanmaktadır. Ebeveyn ve çocuk ilişkisi, çocukların kaygılarını azaltmakla kalmaz, ahlaki davranışlarını şekillendirir, aynı zamanda akademik başarılarına yardımcı olan bağlılıklarını da artırır. Öğrenmede temel bir faktör olarak, öğrenci katılımının davranışsal, duygusal ve bilişsel katılım olmak üzere üç ana bileşeni vardır (Shao ve Kang, 2022).

“Ebeveynler, çocukların yaşamında önemli bir yere sahiptir. Çocuklar ilk olarak öğrenmelerin başlangıç noktası sayılan aile ortamında öğrenirler. Bu anlamda ebeveynlerin eğitime olumlu katkısı kaçınılmaz olmaktadır. Ebeveynlerle gerçekleştirilen etkileşimler sonucunda kazanılan becerilerden birçoğu daha sonraki yıllarda okulda kazanılacak olan beceri ve davranışların da önkoşulunu oluşturmaktadır” (Tayan vd., 2019). Bu nedenle ebeveyn ve çocuklar arasındaki ilişkilerin insan hayatının merkezinde yer alması söz konusudur.

Çocuklar ve ebeveynler arasındaki ilişkide iletişimin etkisi büyüktür. İletişim becerileri, ebeveyn ilişkilerinin temel belirleyicileri arasındadır. Ebeveynlerin çocuklarla kuracağı ilişkilerde iletişimi destekleyici nitelikte sözel etkileşimlerin önemli bir rolü bulunmaktadır. Özellikle erken çocukluk döneminde iletişimi destekleyici unsurların önemi daha büyüktür (Işıkoğlu ve Şimşek, 2022).

PARTNER SEÇİMİ

Partner seçimi, insanın sosyal bir varlık olmasına dayalı ilişkilerin yanı sıra duygusal ilişki kurma ihtiyacını karşılamaya yönelik olarak kurulan ilişkileri içermektedir. Kadınlar ve erkekler arasında tutkunun gelişmesi, bir yakınlığın oluşması veya bağlılığın gözlenmesi gibi hususlar partner seçimini açıklamada yardımcı roller üstlenmektedir (Babahanoğlu, 2021). Partner seçimi toplum için önemli olan evlilik yapısının başlangıç adımı olarak nitelendirilmektedir. Bu nedenle partner seçimi, birey ve toplum yönüyle ele alınması gereken bir konudur. Partner seçimi gelinen noktada pek çok farklı disiplinin ilgisini çekmektedir (Dağtekin, 2022).

Partner seçimi yapan bireylerin her birisi romantik ilişkide doyum yaşama, olumlu deneyimler elde etme gibi hedeflere sahiptir. Dolayısıyla bu yöndeki beklentiler partner seçimini etkilemektedir. Kaygı, korku ve endişe gibi tepkiler çiftler arasındaki ilişkilerde etkili olan faktörler arasındadır (Kaya, 2021). Kişilik özellikleri ve kişiye özgü nitelikler partner seçimini etkileyen önemli faktörlerdendir. Duygusal, düşünsel ve davranışsal yönleriyle öne çıkan kıskançlık, partner seçiminde her iki tarafın yaklaşımını ve kararını etkileme potansiyeli sebebiyle ayrıca önemli görülmektedir. Kıskançlık, değerli bir ilişkinin yitirilmesine neden olabilmektedir (Aydın ve Uzun, 2021). Kuşakların sahip olduğu değerler, partner seçimini etkileyen faktörler arasında kendisine yer edinmektedir. Sosyal ve kültürel değerler, dünya görüşü, ilgi alanları, tutum ve davranışlar kuşaklara özgü faktörlere örnektir (Alikılıç, Alikılıç ve Özer, 2019). Partner seçimi, bireyin bugünkü yaşamını ve geleceğini etkileme potansiyeli olan bir konudur (Babahanoğlu, 2020).

İnsan sosyal bir varlıktır ve bunun bir getirisi olarak insan hayatında yakın ilişkilerin varlığı kaçınılmaz bir durum olarak görülmektedir. Partner seçimi, insanların bağlamlarına, değerlerine ve ilişki hedeflerine uygun stratejiler ve çözümler bulmalarına yardımcı olan bir yol

haritası niteliği taşımaktadır. Partner seçimi konusunda insanlar kanıta dayalı beceri eğitimi kullanarak tipik ilişki zorluklarını aşmak ve duyguları güvenli bir şekilde ifade etmek için teknikleri öğrenebilirler. Karşılıklı olarak tatmin edici bir bağlılık ilişkisi içinde olmanın; yaşam doyumu, fiziksel iyi oluş, ciddi hastalıklarla daha iyi başa çıkma, daha uzun yaşam beklentisi ve kariyer başarısı gibi birçok olumlu sonuçla ilişkili olması sebebiyle partner seçiminin insan hayatındaki önemli karar alanlarından bir tanesi olduğu dile getirilmektedir (İşmez Gazioğlu vd., 2022). Sağlıklı bir aile yapısı ve psikolojik iyi olma hali, partner seçimi ile ilişkili hususlar arasında yer almaktadır (Dolfina, 2022) ve bu yöndeki kararların insan hayatındaki yerini destekler niteliktedir.

Bu çalışma, ebeveyn ilişkileri ve partner seçimi arasındaki ilişkiyi hem ebeveynler hem de çocuklar açısından açıklamayı hedeflediği için benzer konudaki çalışmalardan ayrılmaktadır. Ebeveynler ve çocukların deneyimlerinin yansımalarının araştırmada yer alması ise bu konudaki çalışmalarla benzeşen hususlar arasındadır.

Araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır:

1. Çocuk ve ebeveyn ilişkisinin oluşum sürecinde neler etkili olur?
2. Ebeveyn tutumlarını etkileyen faktörler nelerdir?
3. Ebeveyn tutumunun çocuk ve ebeveyn ilişkisine yansımaları nasıldır?
4. Partner seçimi sürecinin ilerleyişi nasıl olmaktadır?
5. Partner seçimini etkileyen faktörler nelerdir?
6. Partner seçiminin etkileri nelerdir?
7. Benzer konudaki çalışmalar ile bu çalışmanın sonuçları arasında benzer ve farklı yönler nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. “İlişkisel tarama modeli, iki ve daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını belirlemeyi amaçlayan tarama yaklaşımına denir. İlişkisel tarama modelinde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği, değişme varsa bunun nasıl olduğu saptanmaya çalışılır” (Bahtiyar ve Can, 2016).

Etik kurul onayı Üsküdar Üniversitesi Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurulundan 29 Mayıs 2023 tarihinde alınmıştır.

EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni Türkiye genelindeki ebeveynler ve partner seçimi yapan bireyler olarak belirlenmiştir. Araştırma verileri Google Forms aracılığıyla toplanmıştır ve Google Forms aracılığıyla anketin eriştiği kişiler örnekleme oluşturmaktadır. Araştırmada 200 evli, 103 bekâr ve 51 boşanmış olmak üzere 354 katılımcı yer almaktadır.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu, anne baba tutum ölçeği, romantik ilişki ve partner seçimi tutum ölçeğinden faydalanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Demografik bilgi formunda cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim durumu, evliyse evli biçimi, romantik ilişki yaşama durumu, algılanan sosyo-ekonomik düzey, anne ve babanın birliktelik durumu, anne ve babanın hayatta olma durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu bilgileri yer almaktadır.

Anne Baba Tutum Ölçeği: Bu ölçek; demokratik, otoriter, ilgisiz, koruyucu ve reddedici olmak üzere beş boyuttan oluşmaktadır. Anne Baba Tutum Ölçeği demokratik, otoriter, ilgisiz, koruyucu ve reddedici olmak üzere beş boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 40 maddeden oluşmaktadır. Ana Baba Tutum Ölçeğinin iç-tutarlılığı Cronbach Alfa formülü ile hesaplanmış Demokratik alt boyutu için .90, Koruyucu alt boyutu için .82, Otoriter alt boyutu için .79 olarak bulunmuştur. Ölçeğin kararlılık katsayıları ise Demokratik alt boyutu için .92, Koruyucu alt boyutu için .75, Otoriter alt boyutu için .79 olarak belirlenmiştir (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 1999). Bu ölçek, Kuzgun (1972) tarafından geliştirilen ölçeğin genişletilmiş halidir. Kuzgun (1972) tarafından geliştirilen ölçeğe yeni maddeler eklenerek son halini almıştır (Kuzgun ve Eldeleklioğlu, 1999: 71).

Araştırma kapsamında anne-baba tutumu ölçeği güvenilirlik değeri 0,722 olarak saptanmıştır.

Romantik İlişki ve Partner Seçimi Ölçeği: Romantik ilişki ve partner seçimi ölçeğinde beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar, tam güven boyutları bulunmaktadır. Ölçekte toplamda 32 madde yer almaktadır. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı =.65'tir. Alt ölçeklerin Cronbach-alfa katsayıları da “yalnız ve tek doğru” boyutunun iç tutarlık katsayısı =.40, “aşk yeterli” boyutunun =.62, “beraber yaşama” boyutunun =.98'dir (Korkulu, 2019: 34). Ölçek Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması ise Cihan Güngör, Yılmaz ve Çelik Balcı (2013) tarafından yapılmıştır (Korkulu, 2019: 34). Araştırma kapsamında romantizm ve eş seçimi tutum ölçeği güvenilirlik değeri 0,684 olarak tespit edilmiştir.

VERİLERİN TOPLANMASI

Veriler, Google Forms aracılığıyla toplanmıştır. İlgili link: <https://docs.google.com/forms/d/1g3YYVUrnmc0iCTs3xJO5alLqdPQsX18bciJKLpVc4gk/edit?ts=642aa3ca> şeklindedir.

Katılımcılara çevrimiçi ortamlardan ulaşılmıştır. Bir katılımcının ölçek formunu doldurması ortalama 15 dakika sürmektedir. Formlar 538 kişiye gönderilmiş olup 354 kişiden yanıt alınmıştır. Demografik bilgi formu, araştırmacı tarafından hazırlanmış, katılımcıların fark yaratan nitelikteki kişisel bilgilerine odaklanılarak son hali verilmiştir. Ölçeklerin kullanım izni yazışmalar yoluyla alınmıştır.

VERİLERİN ANALİZİ

Ebeveyn ilişkisiyle partner seçimi arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada; anne baba tutumları ve romantik ilişki ve partner seçimine yönelik ifadelerin yer aldığı soru formu

aracılığı ile elde edilmiş cevaplar sayısal hale getirilerek paket programa yüklenmiştir. İstatistiksel analiz ve hesaplamalar için Ms-Excel 2010 ve IBM SPSS Statistics 22.0 (IBM Corp. Release 2013. IBM SPSS Statistics for Windows, Version 22.0. Armonk, NY, IBM Corp.) kullanılmıştır.

Anne-baba tutum ölçeği ile romantizm ve eş seçim tutumu ölçeği güvenilirlik düzeyleri Cronbach's alpha katsayısı ile belirlenmiştir. Anne-baba tutum ölçeği ile romantizm ve eş seçim tutumu ölçeği alt boyut puanları hesaplanmış ve bu puanların dağılımlarının normal dağılım sergileyip sergilemediği Kolmogrov-Smirnov testi ile Shapiro-Wilk testi aracılığı ile belirlenmiştir. Test sonuçlarına göre dağılımların normal dağılım sergilemediği görülmüş ve non-parametrik testlerden yararlanılmıştır.

Anne-baba tutum ölçeği ile romantizm ve eş seçim tutumu ölçeği alt boyut puanlarının cinsiyet, evlenme biçimi, anne-baba birliktelik durumu değişkenleriyle karşılaştırılması Mann Whitney testi ile gerçekleştirilmiştir. Bu karşılaştırmada değişkenlere ait Medyan ve çeyrekler arası genişlik (IQR) değeri verilmiştir.

Anne-baba tutum ölçeği ile romantizm ve eş seçim tutumu ölçeği alt boyut puanlarının medeni durum, yaş, eğitim düzeyi, romantik ilişki yaşama, sosyo-ekonomik düzey, anne-babanın yaşam durumu, anne eğitim düzeyi ve baba eğitim düzeyi değişkenleriyle karşılaştırılması Kruskal Wallis testi ile gerçekleştirilmiştir. Test sonucunda anlamlılık bulunması durumunda ikili karşılaştırmalar için Bonferroni Düzeltmeli Mann Whitney testi uygulanmıştır. Bu karşılaştırmada değişkenlere ait Medyan ve çeyrekler arası genişlik (IQR) değeri verilmiştir.

Anne-baba tutumları ile romantizm ve eş seçim tutumları arasındaki ilişki Spearman's Rho katsayısı ile belirlenmiştir. Tüm testlerde hata oranı ($\alpha=0,05$) belirlenmiş ve karşılaştırmalar arası değerlendirmelerde bu değer dikkate alınarak karar verilmiştir.

BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular ortaya konulmuştur.

Tablo 1. Anne Eğitim Düzeyi Dağılımı

Anne Eğitim Düzeyi	n	%
İlköğretim ve altı	240	67.8
Lise	66	18.6
Ön lisans	13	3.7
Lisans ve üstü	35	9.9
Toplam	354	100

Tablo 1'de araştırmaya %67.8 oranında annesi ilköğretim ve altı mezunu, %18.6 oranında lise mezunu, %3.7 oranında ön lisans mezunu ve %9.9 oranında lisans ve üstü mezunu

bireylerin katılım sağladığı tespit edilmiştir. Araştırmaya daha fazla, annesi ilköğretim ve alt eğitim düzeyine sahip bireylerin katılım sağladığı saptanmıştır. Çalışmada anne eğitim düzeyinin düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Baba Eğitim Düzeyi Dağılımı

Baba Eğitim Düzeyi	n	%
İlköğretim ve altı	169	47.7
Lise	67	18.9
Ön lisans	29	8.2
Lisans ve üstü	89	25.1
Toplam	354	100

Tablo 2’de araştırmaya %47.7 oranında babası ilköğretim ve altı mezunu, %18.9 oranında lise mezunu, %8.2 oranında ön lisans mezunu ve %25.1 oranında lisans ve üstü mezunu bireylerin katılım sağladığı tespit edilmiştir. Araştırmaya daha fazla babası ilköğretim ve alt eğitim düzeyine sahip bireylerin katılım sağladığı saptanmıştır. Çalışmada baba eğitim düzeyi düşük olanların yanı sıra eğitim düzeyi lisans ve üzeri olan katılımcıların da oranının yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Romantizm ve Eş Seçimi Tutumlarının Anne Eğitim Düzeyi ile Karşılaştırılması

		n	Medyan (IQR)	Grup Karşılaştırması
Beraber Yaşama	İlköğretim ve altı	240	12.00 (9.00)	c2=13.877; p=0.003
	Lise	66	14.00 (7.50)	
	Ön lisans	13	12.00 (5.00)	
	Lisans ve üstü	35	16.00 (7.00)	
Yalnız ve Tek Doğru	İlköğretim ve altı	240	4.00 (3.00)	c2=2.373; p=0.499
	Lise	66	4.00 (3.00)	
	Ön lisans	13	4.00 (2.00)	
	Lisans ve üstü	35	4.00 (3.00)	
Aşk Yeterli	İlköğretim ve altı	240	20.00 (7.00)	c2=13.447; p=0.004
	Lise	66	19.00 (7.50)	
	Ön lisans	13	17.00 (9.00)	
	Lisans ve üstü	35	17.00 (5.00)	
Çaba Gösterme	İlköğretim ve altı	240	10.00 (3.00)	c2=5.394; p=0.145
	Lise	66	10.00 (3.00)	
	Ön lisans	13	9.00 (3.00)	
	Lisans ve üstü	35	9.00 (3.00)	
İdealleştirme	İlköğretim ve altı	240	13.00 (4.00)	c2=0.891; p=0.828
	Lise	66	13.00 (4.30)	
	Ön lisans	13	12.00 (4.00)	
	Lisans ve üstü	35	13.00 (5.00)	

Zıt Kutuplar	İlköğretim ve altı	240	10.00 (4.00)	c ² =3.203; p=0.361
	Lise	66	10.00 (4.30)	
	Ön lisans	13	9.00 (6.00)	
	Lisans ve üstü	35	11.00 (3.00)	
Tam Güven	İlköğretim ve altı	240	16.00 (5.00)	c ² =1.250; p=0.741
	Lise	66	15.00 (4.30)	
	Ön lisans	13	15.00 (6.00)	
	Lisans ve üstü	35	15.00 (6.00)	

Tablo 3'te katılımcıların romantizm ve eş seçim tutumlarından beraber yaşama ($c^2 = 13.877$; $p = 0.003$) ve aşk yeterli ($c^2 = 13.447$; $p = 0.004$) tutumunun anne eğitim düzeyi grupları arasındaki fark istatistiksel olarak önemli görülmüştür.

Bu bulguya göre annesi lise ile lisans ve üstü mezunu olan katılımcıların beraber yaşama tutumu annesi ilköğretim ve altı mezun olanlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulguya göre annesi ilköğretim ve altı mezun olan katılımcıların aşk yeterli tutumu annesi lisans ve üstü mezunu olan katılımcılardan daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4. Romantizm ve Eş Seçimi Tutumlarının Baba Eğitim Düzeyi ile Karşılaştırılması

		n	Medyan (IQR)	Grup Karşılaştırması
Beraber Yaşama	İlköğretim ve altı	169	12.00 (8.50)	c ² =6.595; p=0.086
	Lise	67	13.00 (11.00)	
	Ön lisans	29	14.00 (9.00)	
	Lisans ve üstü	89	14.00 (8.50)	
Yalnız ve Tek Doğru	İlköğretim ve altı	169	4.00 (3.00)	c ² =4.862; p=0.182
	Lise	67	4.00 (3.00)	
	Ön lisans	29	4.00 (3.50)	
	Lisans ve üstü	89	4.00 (2.00)	
Aşk Yeterli	İlköğretim ve altı	169	20.00 (7.00)	c ² =13.212; p=0.004
	Lise	67	19.00 (7.00)	
	Ön lisans	29	18.00 (5.50)	
	Lisans ve üstü	89	18.00 (6.00)	
Çaba Göstermeme	İlköğretim ve altı	169	10.00 (2.00)	c ² =8.539; p=0.036
	Lise	67	10.00 (2.00)	
	Ön lisans	29	9.00 (3.50)	
	Lisans ve üstü	89	9.00 (3.00)	
İdealleştirme	İlköğretim ve altı	169	13.00 (4.00)	c ² =2.591; p=0.459
	Lise	67	12.00 (4.00)	
	Ön lisans	29	13.00 (4.50)	
	Lisans ve üstü	89	13.00 (4.50)	

Zıt Kutuplar	İlköğretim ve altı	169	10.00 (4.00)	c ² =4.411; p=0.220
	Lise	67	9.00 (4.00)	
	Ön lisans	29	9.00 (5.50)	
	Lisans ve üstü	89	10.00 (4.00)	
Tam Güven	İlköğretim ve altı	169	16.00 (6.00)	c ² =1.906; p=0.592
	Lise	67	15.00 (5.00)	
	Ön lisans	29	16.00 (5.50)	
	Lisans ve üstü	89	15.00 (5.00)	

Tablo 4'te katılımcıların romantizm ve eş seçim tutumlarından beraber yaşama ($c^2 = 13.212$; $p = 0.004$) ve aşk yeterli ($c^2 = 8.539$; $p = 0.036$) tutumunun baba eğitim düzeyi grupları arasındaki farkı istatistiksel olarak önemli görülmemiştir. ($p > 0.05$). Bu bulguya göre babası ilköğretim ve alt mezunu olan katılımcıların aşk yeterli tutumu babası lisans ve üstü mezun olanlardan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ayrıca bu bulguya göre farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını bulmak için ikili karşılaştırmalar yapılmış ve ikili karşılaştırmalar arasında bulunan farklılık istatistiksel olarak önemli bulunmamıştır. Bulgular değerlendirildiğinde romantik ve eş seçim tutumlarının baba eğitim düzeyinden etkilenmediği söylenebilir.

Tablo 5. Anne-Baba Tutumu ile Romantizm ve Eş Seçimi Tutumu Arasındaki İlişki

	Demokratik Ebeveyn	Otoriter Ebeveyn	Koruyucu-İstekçi Ebeveyn	Beraber Yasama	Yalnız ve Tek Doğru	Aşk Yeterli	Çaba Göstermeme	İdealleştirme	Zıt Kutuplar	Tam Güven
Demokratik Ebeveyn	1									
Otoriter Ebeveyn	-0.601**	1								
Koruyucu-İstekçi Ebeveyn	-0.416**	0.745**	1							
Beraber Yasama	0.011	-0.046	-0.005	1						
Yalnız ve Tek Doğru	0.059	0.043	0.069	-0.223**	1					
Aşk Yeterli	0.088	0.060	0.151**	-0.049	0.197**	1				
Çaba Göstermeme	0.075	0.046	0.106*	-0.085	0.068	0.300**	1			
İdealleştirme	-0.015	0.087	0.059	0.087	0.005	0.037	-0.148**	1		
Zıt Kutuplar	-0.077	0.116*	0.077	0.094	0.025	-0.146**	-0.130*	-0.138**	1	
Tam Güven	0.090	0.089	0.160**	0.189**	0.168**	0.305**	0.140**	0.292**	-0.156**	1

** $p < 0.01$; * $p < 0.05$

Tablo 5'te anne-baba tutumlarından otoriter ebeveyn ile romantizm ve eş seçimi tutumlarından zıt kutuplar (0.116) arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir etkinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu bulguya göre otoriter ebeveyn tutumu arttıkça romantizm ve eş seçiminde zıt kutuplar tutumunun arttığı saptanmıştır.

Anne-baba tutumlarında koruyucu-istekçi ebeveyn ile aşk yeterli arasında (0.151), çaba göstermeme (0.106) ve tam güven (0.160) arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir etkinin düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu bulguya göre koruyucu-istekçi ebeveyn tutumu arttıkça romantizm ve eş seçiminde aşk yeterli, çaba göstermeme ve tam güven tutumunun arttığı belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Figueredo vd. (2006), kişiliğin romantik ilişkilerdeki partner seçimini etkilediği sonucuna varmıştır. Her bir kişilik özelliğinin partner seçimi kararlarına farklı yansımalarının olduğu görülmüştür. Babahanoğlu (2021), bağlanma stilleri ile çiftlerin partner seçimi kararları arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu gösteren sonuçlar elde etmiştir. Çocukluktan itibaren kurulan bağların bireylerin partner seçimini etkilemesi, olumlu bağlanma deneyimlerinin partner seçiminde doğru kararlar verilmesini sağladığı yönünde bir çıkarım yapılmasını mümkün kılmaktadır. Araştırma sonucunda anne-baba tutumları ile romantizm ve eş seçim tutumları arasında doğrusal bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre bireylerin ebeveyn ilişkileri ile partner seçimi arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır ve ebeveynlerin tutumları bireylerin eş seçimi üzerinde etkili olmaktadır. Ebeveynler tarafından sergilenen tutumların kişilik özellikleri ile ilişkili olması, iki çalışmanın sonuçları arasındaki benzer noktalar arasında kabul edilebilir. Kişilik ve ebeveynlerin tutumlarının partner seçimine yönelik etki biçimlerinin vurgulanması, araştırmanın ilgili literatüre sağlayacağı katkılar arasında yer almakta ve bu yönde sonuçları olan araştırmalarla ilişkisini oluşturmaktadır. Benzer şekilde bağlanma ile ilgili süreçlerin kişilik ve ebeveyn tutumlarıyla ilişkili olması, araştırmaların ortak vurguladığı hususlar arasında yer almaktadır ve literatüre katkı sağlayacak nitelikte görünmektedir.

Romantizm ve eş seçim tutumlarının eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiği araştırmada ulaşılan sonuçlardan birisidir. Romantizm ve eş seçim tutumlarının hem anne hem de baba eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiği araştırmanın sonuçları arasında yer almaktadır. Schacht ve Grote (2015), partner seçiminin sosyal çevre ile ilişkili bir süreç niteliği taşıdığını belirtmiş, partner seçiminde çevrenin tepkilerinin etkili olduğunu tespit etmiştir. Eğitim ve sosyal çevre etkileşimi nedeniyle araştırmaların benzer konuları vurguladığı anlaşılmaktadır.

Dhaliwal vd. (2022), partner seçimi kararlarında bireylerin fayda konusundaki yaklaşımlarının etkilerinin gözlemlendiğini belirlemiştir. Partner seçiminin bireylerin beklentileri ile paralel yönde seyrettiği, her iki çalışmanın ortak olarak vurguladığı hususlar arasında gösterilmektedir. Çocuk ile ebeveyn arasındaki ilişkiler hayatın her alanında ve her aşamasında etkisini göstermektedir. İnsanların önemli kararlarından birisi olan partner seçimi, ebeveynlerle kurulan ilişkilerden etkilenme potansiyeline sahiptir. İnsan, hayatındaki önemli kararlarda çevresinden etkilendiği için partner seçimi kararında ebeveyn ilişkilerinin et-

kisinin gözlenmesi olağan görülmektedir. Çünkü ebeveyn ilişkileri, bireyin hayatına dair beklentileri belirlemekte ve etkilemektedir. Araştırmacılar tarafından ulaşılan sonuçlar ve bu çalışmanın sonuçları, beklentiler ortak paydasında buluşmaktadır. Beklentilerin partner seçimi ve ebeveyn ilişkileri açısından üstlendiği rollere ilişkin yapılan vurgular, literatüre sağlanan katkılar kapsamında yer almaktadır.

Babahanoğlu (2020), partner seçiminin geçmiş deneyimlerin etkisi altında olduğunu belirtmiş, bağımlılık, boşanmış ebeveynler gibi olumsuz deneyimlerin partner seçiminde olumsuz etkileri olduğunu vurgulamıştır. Çiftlerin ebeveynlerinin partner seçimi süreçleri içinde etkili olduğu iki çalışmanın da üzerinde önemle durduğu hususlardan birisidir. Wang vd. (2022), partner seçimi ile ilgili olarak çiftlerden birisinin karar verme stillerinin doğrudan etkilerinin gözlemlendiği yönünde sonuçlar ortaya koymuştur. Partner seçiminin çiftlerin her birisinin karar verme stilleri ile ilişkisi, bu çalışmadan farklı olarak araştırmacıların vurguladığı sonuçlardan bir tanesidir. Romantizm ve eş seçim tutumlarının eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiği araştırmada ulaşılan sonuçlardan birisidir. Romantizm ve eş seçim tutumlarının hem anne hem de baba eğitim düzeyine göre farklılık gösterdiği araştırmaların sonuçları arasında yer almaktadır. Karar verme ile ilgili becerilerin eğitimle ilişkili olması, çalışmaların ortak olarak vurguladığı hususlar arasında olmakla birlikte literatüre katkı sağlayacak ayrıntılar arasında kendisine yer edinmiştir.

Genel bir değerlendirme yapılacak olduğunda benzer konuda yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlar ile bu çalışmanın sonuçları, ebeveyn ilişkileri ve partner seçimi konusunda ortak konuları vurgulamaktadır. Vurgulanan ortak konular, aynı zamanda literatüre sağlanacak olan katkı bakımından kritik öneme sahiptir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma kapsamında ebeveynlerin sergilediği otoriter tutumun partner seçiminde olumsuz etkileri beraberinde getirdiğini göstermektedir. Ebeveynlerin demokratik bir tutum sergilemesinin çocukların partner seçimi süreçlerine olumlu bir şekilde yansıdığı araştırmaların sonuçları arasındadır.

Ulaşılan sonuçlar eşliğinde ebeveynlere otoriter bir tutum sergilemek yerine demokratik bir tutum sergilemeleri önerilmektedir. Aile, eğitimin başladığı yer olduğu için ebeveynlere çocukları ile olan ilişkilerinde bilinçli bir yaklaşım sergilemeleri beklenmektedir ve buna paralel olarak gerektiğinde konuya dair bilinçlendirme eğitimleri alınması önerilir. Hem ebeveynlere hem de çocuklara partner seçiminin insanların önemli kararlarından birisi olduğu bilinciyle hareket etmeleri önerilir.

Araştırmanın sonuçları eşliğinde ebeveynlerin küçük yaştan itibaren çocuk yetiştirme bilincine sahip olması önerilir ve bunun için toplum genelinde ebeveynlere eğitim verilmelidir. Romantik ilişki ve eş seçim süreçlerinde ebeveynlerin çiftlere baskı yapmamaları ve ebeveynlerin yanında çiftlere partner seçiminin hayatın önemli karar alanlarından birisi olduğu bilinciyle hareket etmeleri önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Alavi, M., Alahdad, R. ve Shafeq, S.M. (2014). Mate Selection Criteria Among Postgraduate Students in Malaysia. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 116, 5075-5080.
- Alexopoulos, C., Timmermans, E., Sharabi, L.L., Roache, D.J., Croft, A., Hall, E.D., Hawkins, L.J., Lamarche, V. ve Uhlich, M. (2021). Settling down without settling. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(6), 1901-1919.
- Alikılıç, Ö., Alikılıç, İ. ve Özer, A. (2019). Dijital Romantizm. *Erciyes İletişim Dergisi*, 1, 57-80.
- Arı, F.A. (2021). Bilişsel Şemalar ve Bağlanma. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 1823-1834.
- Aydın, G.S. ve Demir, A. (2017). Lisansüstü Öğrencilerinin Eş Seçimini Etkileyen ve Sınırlandıran Görüş ve İnançları. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 627-652.
- Aydın, Y.E. ve Uzun, N.B. (2021). Romantik İlişkilerde Sosyal Medya Kıskançlığı Ölçeği. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18(44), 7883-7911.
- Babahanoğlu, R. (2020). Eş Seçiminde Öncelikler: Bilimsel Bir Araştırma. *International Journal of Cultural and Social Studies*, 2, 584-596.
- Babahanoğlu, R. (2021). Gençlerin Bağlanma Stilleri ile Eş Seçimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi*, 17, 98-118.
- Bahtiyar, A. ve Can, B. (2016). Fen öğretmen adaylarının bilimsel süreç becerileri ile bilimsel araştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 47-58.
- Can, H.Ö. ve Aksel, E.Ş. (2017). Ebeveyn Kabulü / Reddi ile Ebeveyn Uygulamaları İlişkisi ve Etkileyen Faktörler. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 12(1), 35-51.
- Cason, M.J. (2010). Mate Selection. *School of Social Sciences*, 1, 1-4.
- Dağtekin, O.C. (2022). İktisatçılar Aşık Olursa: Eş Seçimine Dair Bir Perspektif. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 57(2), 1335-1344.
- Dhaliwal, N., Min, J., Barclay, P. ve Young, L. (2022). Signaling Benefits of Partner Choice Decisions. *Journal of Experimental Psychology*, 6, 1446-1472.
- Doğruyol, S. ve Yetim, Ü. (2019). Ebeveyne Bağlanma, Algılanan Anne / Baba Tutumu İle Akran İlişkileri Arasındaki İlişkide Benlik Saygısının Aracı Rolü. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 7(14), 34-51.
- Dolfina, I. (2020). A Review on Choosing the Right Marriage Partner. *International Journal of Academic Research in Education and Review*, 5, 112-117.
- Figueredo, A.J., Sefcek, J.A. ve Jones, D.N. (2006). The Ideal Romantic Partner Personality. *Personality and Individual Differences*, 41, 431-441.
- İşıkoğlu, N. ve Şimşek, Z.C. (2022). Ebeveyn-Çocuk Birlikte Okuma Alışkanlıkları, Etkinlikleri Ve Sosyoekonomik Faktörlerin Dil Gelişimine Olan Etkileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 51(233), 177-189.
- İşmen Gazioğlu, A.E., Sertelin Mercan, Ç. ve Demir, İ. (2022). Romantic Relationship Education. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*, 14, 555-569.
- Katıksız, S. (2019). 5-6 Yaş Arası Çocuğa Sahip Olan Çalışan Ve Çalışmayan Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Bu Çocukların Öğretmen Algısına Göre Akademik Benlik Saygısı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, B. (2021). Beliren Yetişkinlik Döneminde Romantik İlişki Düzeylerinin Yordayıcısı Olarak Sosyal Medya Bağımlılığı. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 8(1), 23-42.
- Korkulu, A. (2019). Anne Baba Tutumunun Eş Seçiminde Sınırlandırıcı İnançlar ile İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuzgun, Y. ve Eldeleklioğlu, J. (1999). Ana Baba Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 69-77.

- Özdemir, Y., Sağkal, A.S., Salman Engin, S., Çakıroğlu Çevik, A. ve Gür, G. (2020). Türkiye’de Birlikte Ebeveynlik Deneyimleri. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 43-68.
- Schact, R. ve Grote, M. (2015). Partner Choice Decision Making and the Integration of Multiple Cues. *Evolution and Human Behavior*, 36, 456-466.
- Shao, Y. ve Kang, S. (2022). The Link Between Parent Child Relationship and Learning Among Adolescents. *Frontiers in Education*, 7, 1-11.
- Tayan, E., Gedik, S.D., Morkoyunlu, Z., Sözbilir, M. ve Konyahoğlu, A.C. (2019). Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Konulu Makaleler. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 1-26.
- Tosun, C. ve Yazıcı, H. (2021). Algılanan Ebeveyn İlişki Tutumları ile Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançların Evlilik Rol Beklentileri Üzerindeki Etkisi. *Toplum ve Sosyal Hizmet Dergisi*, 32(1), 173-188.
- Wang, H., Ma, J. ve He, L. (2022). Value Directed Information Search in Partner Choice. *Judgment and Decision Making*, 6, 1287-1312.
-